

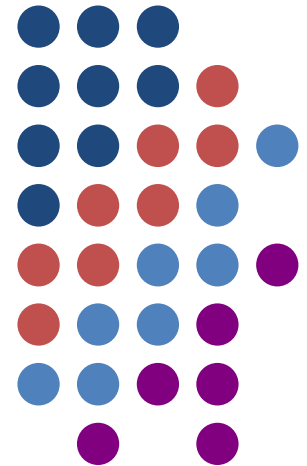
Πάτρα 17-02-2023

Διαχείριση ιδιωτικού χρέους και το κοινωνικό δικαίωμα στη στέγη

Ημερίδα Δικηγορικού Συλλόγου Πατρών με θέμα:
«Προστασία Α Κατοικίας: Προτάσεις – Προοπτικές»

Ομότιμη Καθ. Λούκα Τ. Κατσέλη

Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Ιδιωτικό και Δημόσιο Χρέος:

Μια βραδυφλεγής βόμβα στα θεμέλια της οικονομίας

ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΧΡΕΟΣ [Φ.Π. ΚΑΙ Ν.Π. (Ν.Π.Ι.Δ.)]

Σύνθεση Ιδιωτικού Χρέους	Τέλος 2020		Τέλος 2021 Εκτιμήσεις		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
	Ποσό (δισεκ. €)	% ΑΕΠ	Ποσό (δισεκ. €)	% ΑΕΠ	
Φορολογικές Οφειλές	106,0	64,1	115,0	62,9	
Οφειλές σε Ασφαλιστικούς Φορείς	36,0	21,8	45,0	24,6	
Οφειλές σε Τράπεζες & Funds	100,0	60,5	121,0	66,2	Αυτές οι οφειλές το 2021 θα αυξηθούν κατά 21 δισεκ.€, και τα NPLs κατά 12-14 δισεκ. €.
Οφειλές σε Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας	3,0	1,8	3,0	1,6	
Οφειλές λόγω Επιστρεπτέας Προκαταβολής	8,0	4,8	6,0	3,3	
Οφειλές μεταξύ Ιδιωτών	4,0	2,4	6,0	3,3	
ΣΥΝΟΛΟ Ι.Χ.	257,0	155,5	296,0	161,9	
Α.Ε.Π. Σε Τρέχουσες Τιμές- Προσωρινά Στοιχεία (06.2022)	165,3	100,0	182,8	100,0	

Πηγές: ΥΠΟΙΚ/ΓΛΚ - ΑΑΔΕ - ΕΛΣΤΑΤ - ΕΦΚΑ - ΤτΕ - ΟΔΔΗΧ - ΕΓΔΙΧ
Επεξεργασία: Γ.Σαπουντζόγλου

(*): Εκτιμήσεις – Πληροφορίες.

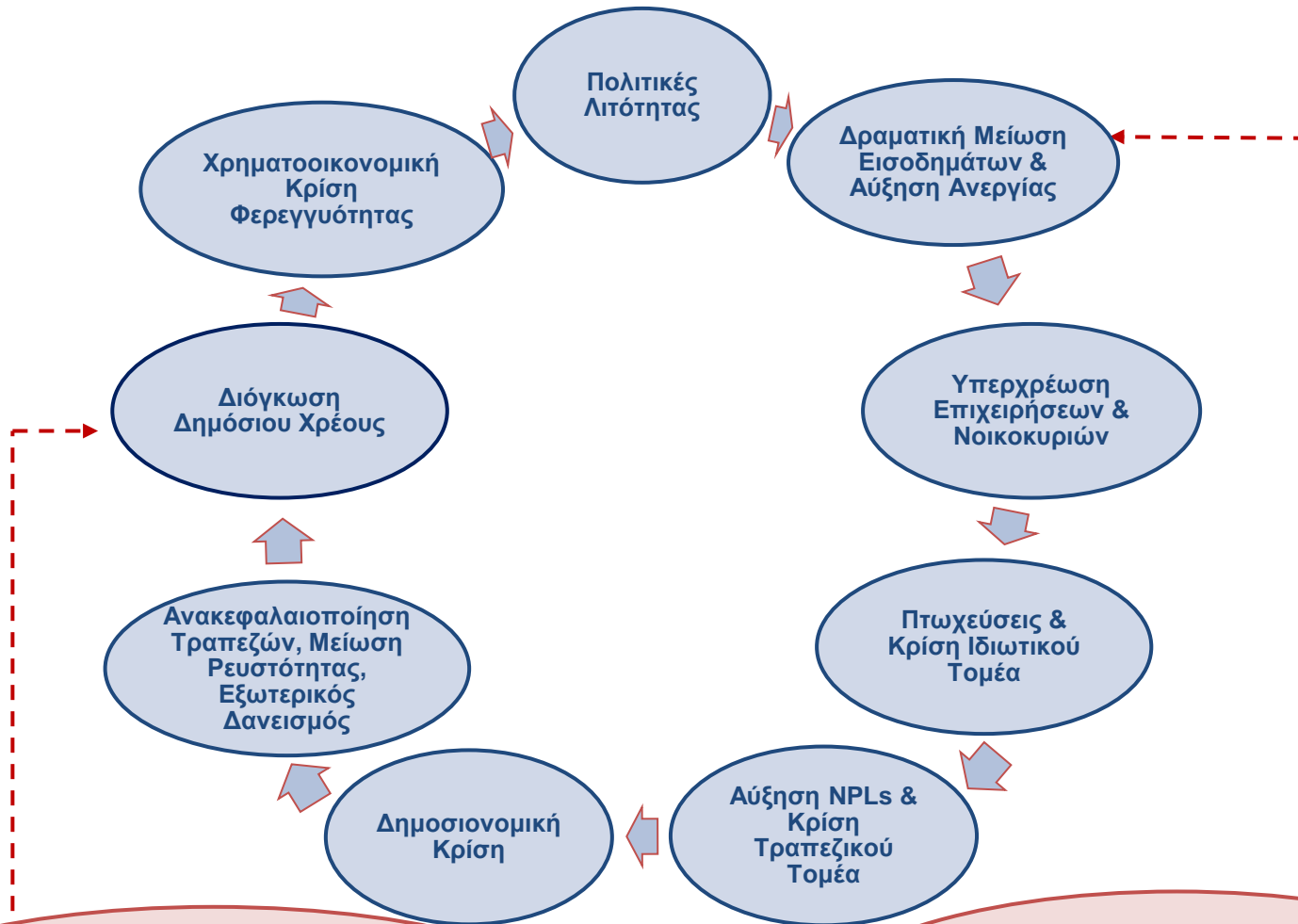
ΠΗΓΕΣ: Δημόσιο Χρέος: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ, ΟΔΔΗΧ (last accessed February 2023). Ιδιωτικό Χρέος: Πληροφορίες Ειδικής Γραμματείας Ιδιωτικού Χρέους – Εκτιμήσεις για: 1/. Τις Φορολογικές Οφειλές, 2/. Τις Οφειλές σε Ασφαλιστικούς Φορείς, 3/. Τις Οφειλές σε Τράπεζες & Funds, 4/. Τις Οφειλές σε Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας, 5/. Τις Οφειλές λόγω Επιστρεπτέας Προκαταβολής και 6/. Τις Οφειλές μεταξύ Ιδιωτών.

	2020	2021	2022
Ιδιωτικό Χρέος (δισεκ. €)	257,0*	296,0*	N/A
% ΑΕΠ	155,5*	162,9*	N/A
Δημόσιο Χρέος (δισεκ. €)	341,2	353,4	400,3*
% ΑΕΠ	206,3	194,5	N/A
Ιδιωτικό & Δημόσιο Χρέος (δισεκ. €)	598,2*	649,4*	N/A
% ΑΕΠ	361,8*	355,3	N/A
ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές (δισεκ. €)	165,3	181,7	N/A

Οι διαφορετικές κατηγορίες που συνθέτουν το Ιδιωτικό Χρέος, επιβάλλουν την ανάληψη **διαφορετικών μέτρων πολιτικής** για την αντιμετώπισή τους

Φαύλος Κύκλος:

Αλληλοτροφοδότηση δημόσιου και ιδιωτικού χρέους παράγει κρίσεις

- Μη Βιώσιμο Αναπτυξιακό Πρότυπο: Κατανάλωση & Επενδύσεις Υποδομών (1985-2010)
- Αλόγιστη Πιστωτική Επέκταση (2000-2010)

Μέτρα Αναστολής COVID 19

Εξέλιξη μη Εξυπηρετούμενων Δανείων

Η Εξέλιξη των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (σε δισεκ. €)

	Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια (ΜΕΔ)	Σύνολο Δανείων (μετά από Προβλέψεις)	ΜΕΔ / Σύνολο Δανείων (μετά από Προβλέψεις)	Δάνεια υπό Διαχείριση (servicers)
2018 – Μ12	81,802	150,608	54,31%	17,893
2019 – Μ12	68,527	149,342	45,89%	23,663
2020 – Μ12	47,182	148,659	31,74%	39,945
2021 – Μ06	29,400	144,107	20,40%	61,761
2021 – Μ12	18,410	149,195	12,34%	79,745
2022 – Μ06	14,903	155,171	9,60%	87,014
2022 – Μ09	14,600	-	-	86,811

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ): Εκθέσεις Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΧΣ) – Ελεύθερα στατιστικά στοιχεία.

Εξέλιξη μη Εξυπηρετούμενων Δανείων

1. Η μείωση των ΜΕΔ στις οικονομικές καταστάσεις των ελληνικών τραπεζών οφείλεται στις **μαζικές τιτλοποιήσεις** των απαιτήσεών τους και **όχι σε μέτρα εξυγίανσης του χαρτοφυλακίου τους**, δηλαδή σε ενεργητικές δράσεις διαχείρισης (π.χ. ρυθμίσεις απαιτήσεων έναντι πελατών, μειώσεις χορηγητικών επιτοκίων, διευθετήσεις εμπραγμάτων εξασφαλίσεων, αναχρηματοδοτήσεις κ.ά.). Κατά συνέπεια, πρόκειται για «πλασματική βελτιστοποίηση» του χρηματοοικονομικού συστήματος της χώρας.
2. Τα ΜΕΔ μεταφέρθηκαν από τους τραπεζικούς ισολογισμούς στις Εταιρίες Διαχείρισης («servicers»), **χωρίς να μειώνεται το Ιδιωτικό Χρέος**, ούτε και η πίεση στο διαθέσιμο εισόδημα .

Διαχείριση Μη- Εξυπηρετούμενων Δανείων και Προστασία Υπερχρεωμένων Νοικοκυριών

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ & ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ Ν.3869/10 (Ν. ΚΑΤΣΕΛΗ)

- Ν.4128/2013 (με ισχύ 28.02.2013) Αναστολή Πλειστηριασμών
- Ν. 4336/2015 (με ισχύ 14.08.2015) Περιλήφθηκαν υπό προϋποθέσεις οφειλές προς Φορολ. Διοίκηση, ΟΤΑ, κοινωνικά ασφαλιστικά ταμεία.
- Ν.4605/2019 Βάσει κριτηρίων, εξωδικαστική αίτηση εως 31/7/2020 μέσω πλατφόρμας για προστασία κύριας κατοικίας . Σε απόρριψη επιλεξιμότητας ή μη-συμφωνίας παραμένει δυνατότητα προσφυγής σε δικαστική ρύθμιση.
- Ν.4738/2020 ΝΕΟΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΟΦΕΙΛΩΝ

- Ν.4738/2020: Ηλεκτρονική διαδικασία ρύθμισης προς θεσμικούς πιστωτές, Δημόσιο και Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης.
 - Μερική διαγραφή χρέους
 - Ρύθμιση υπόλοιπου χρέους
 - Κρατική επιδότηση στα δάνεια της κατοικίας για 5 έτη.
- Πρόβλημα:** Χαμηλά ποσοστά εγκρισιμότητας από Τράπεζες και Funds.

Βασικές Διαφορές και Αδυναμίες Υφιστάμενου Πτωχευτικού Κώδικα (Ν.4738/2020) με ισχύ από 1.3.2021 για μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις με περιουσία άνω των 350.000 Ευρώ και 1.6.2021 για φυσικά πρόσωπα και μικρές επιχειρήσεις με περιουσία έως 350.000

Σκοπός: Πτώχευση αποσκοπεί στη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη με τη ρευστοποίηση του συνόλου της περιουσίας του (Άρθρο 75) και όχι στη χορήγηση μιας δεύτερης ευκαιρίας επανεκκίνησης της επαγγελματικής δραστηριότητας και επανένταξης στη κοινωνία με διαφύλαξη ενός ελάχιστου αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης (Ν.3869/2010)

- 1) Πρώτη κατοικία εντάσσεται στην πτωχευτική διαδικασία και το φυσικό πρόσωπο παραδίδει την κατοχή της κατοικίας του στη σύνδικο μέσα σε 6 μήνες από τον ορισμό του. Κοινωνικό δικαίωμα στη στέγη καταργείται (Άρθρο 87, παρ. 5).
- 2) Οποιοσδήποτε πιστωτής και όχι οφειλέτης μπορεί να εκκινήσει διαδικασία πτώχευσης μέσω διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων πριν την εκδίκαση της πτώχευσης (Άρθρο 78, παρ. 5).
- 3) Εισάγει ασφικτικά χρονικά περιθώρια κλήτευσης του οφειλέτη για να ασκήσει τα δικαιώματά του – μόλις 15 μέρες πριν τη δικάσιμο στο Πολυμελές Πρωτοδικείο.
- 4) Έχει αφαιρεθεί από τον δικαστή η δυνατότητα ρύθμισης οφειλών κατά περίπτωση καθώς γίνεται αυτόματη κατάσχεση όλων των περιουσιακών στοιχείων όσο και του εισοδήματος του οφειλέτη που υπερβαίνει τις δαπάνες εύλογης διαβίωσης (611 ευρώ/άτομο). Καταργεί δικαιώματα έννομης προστασίας και ακρόασης.
- 5) Φορέας απόκτησης και επαναμίσθωσης κατοικιών (Άρθρο 218) αποτελεί νέο σχήμα ενίσχυσης τραπεζών με κρατική εγγύηση. Κόστος συντήρησης και κίνδυνος μείωσης αξίας, επιμερίζεται στον οφειλέτη και στο δημόσιο.

Συνέπειες της απόφασης του Αρείου Πάγου

Η πρόσφατη απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου με την οποία ανατρέπεται προηγούμενη απόφαση (822/2022) του Τμήματος επιτρέπει σε Εταιρείες Διαχείρισης Απαιτήσεων (servicers) να διενεργούν πλειστηριασμούς παρότι έκαναν χρήση των διατάξεων του Ν. 3156/2003 οι οποίες το απαγόρευαν, αντί των διατάξεων του Ν. 4354/15 που επέτρεπαν μεν τους πλειστηριασμούς, κάτω όμως από συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Η απόφαση της Ολομέλειας έχει τις ακόλουθες αρνητικές θεσμικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις:

- Θα εκτελεστούν χιλιάδες πλειστηριασμοί τα επόμενα δύο έτη (σύμφωνα με εκτιμήσεις υπολογίζονται σε 120 000-140 000) σε μια ιδιαίτερα δύσκολη και αβέβαιη χρονική περίοδο όπου τα περισσότερα νοικοκυριά πλήττονται από την ακρίβεια , τις αυξήσεις των τιμών στην ενέργεια , τα υψηλότερα επιτόκια κλπ.
- Το ελληνικό δημόσιο θα χάσει έσοδα της τάξης των 59 δις ευρώ περίπου από φόρους και τέλη που θα έπρεπε να πληρωθούν ,καθώς οι Εταιρείες απαλλάσσονται εξ αυτών λόγω της εφαρμογής του Ν. 31656/2003 ο οποίος προβλέπει 14 φοροαπαλλαγές ... Αυτός είναι και ένας από τους λόγους για τους οποίους οι Εταιρείες προτίμησαν να κάνουν χρήση των διατάξεων του νόμου αυτού έναντι του Ν. 4354/2015.
- Ο οφειλέτης κινδυνεύει να χάσει το σπίτι του , ακόμα και την πρώτη του κατοικία , χωρίς να έχει κληθεί να ρυθμίσει τις οφειλές του ή να διαπραγματευθεί με την Εταιρεία για πιθανή επαναγορά του σπιτιού του καθώς η κλήτευση δεν είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τον Ν.3156/2003.
- Η αγορά απαιτήσεων και η εκτέλεσή τους από τις Εταιρείες γίνονται υπό καθεστώς αδιαφάνειας καθώς δεν υποχρεούνται να δημοσιοποιούν κανένα στοιχείο όσον αφορά στους όρους αγοράς και πώλησης των απαιτήσεων . Πραγματοποιείται με αυτόν τον τρόπο μια μεγάλη αναδιανομή πλούτου από ευάλωτα νοικοκυριά και Έλληνες φορολογούμενους σε νομικά πρόσωπα η πλειοψηφία των οποίων έχει έδρα στο εξωτερικό και μετοχικό κεφάλαιο που σπάνια ξεπερνά το 1 εκατ. ευρώ.
- Η πρωτοφανής σπουδή (8 ημέρες) με την οποία η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου εξέδωσε την απόφασή του αλλά και η προαναγγελία της επικείμενης απόφασης από τον Υπουργό Οικονομικών και τον Διοικητή της Τραπέζης της Ελλάδος , κλονίζει ακόμα περισσότερο την ήδη κλονισμένη εμπιστοσύνη του πολίτη στην ανεξαρτησία και στον τρόπο λειτουργίας της Δικαιοσύνης.

Για μια συνεκτική πολιτική διαχείρισης του ιδιωτικού χρέους

ΑΠΟΜΕΙΩΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΔ

- Αντικατάσταση πτωχευτικού νόμου Ν.4738/2020 στη βάση προτάσεων σχεδίου νόμου Ένωσης Δικαίου Προστασίας Καταναλωτή και αρχών του Νόμου Κατσέλη (Ν. 3869/2010) με βελτιωτικές τροποποιήσεις στη βάση υπάρχουσας εμπειρίας.
 - Νομοθέτηση πλαισίου κανόνων διαχείρισης και ρύθμισης ΜΕΔ από Τράπεζες και Servicers. Αναμόρφωση Εξωδικαστικού Μηχανισμού με προτεινόμενες επιλογές αναδιάρθρωσης για κάθε κατηγορία χαρτοφυλακίου, προσδιορισμού υποχρεώσεων εμπλεκόμενων και χρονοδιαγράμματος εφαρμογής, εισαγωγή κινήτρων/ αντικινήτρων και δυνατότητα προσφυγής στα δικαστήρια.
 - Ρύθμιση δανείων από Τράπεζες και εκτέλεση απαιτήσεων μετά από προηγούμενη κλήτευση του οφειλέτη όπως ο Ν. 4354/15 ορίζει.
 - Στοχευμένη διαγραφή οφειλών, τόκων, τόκων υπερημερίας και προσαυξήσεων, αύξηση άτοκων δόσεων και περιόδου χάριτος.
-
- Νέος «δεσμευτικός» Κώδικας Δεοντολογίας Τραπεζών και Εταιριών Διαχείρισης Απαιτήσεων Δανείων και Πιστώσεων (ΕΔΑΔΠ)
 - Υποχρεωτική Διαμεσολάβηση με ενίσχυση θεσμού Financial Ombudsman (69 Διαμεσολαβητές στην ΕΕ) ή/και Ενώσεων Καταναλωτών για εκπροσώπηση οφειλετών που βρίσκονται σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής.
 - Ενίσχυση αρμοδιοτήτων και δράσεων Αναπτυξιακής Τράπεζας

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

